

Тищенко Є.Б., ст., *Артем'єв С.Р., к.т.н., доц.*
Національний університет цивільного захисту України

ПІДВИЩЕННЯ РОЛІ НЕФОРМАЛЬНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми. Екологічне виховання та екологічна освіта досить тривалий період займала та продовжує займати у суспільстві другорядне значення, у якому переважає вузькопрофесійне ставлення до проблематики охорони навколишнього природного середовища. Екологічні наслідки, наприклад, ведення бойових дій із застосуванням різних видів зброї практично не вивчалися, або їм не надавалося належного значення. У сучасних умовах дане питання складно недооцінювати. При цьому фахівці-екологи у достатньо великій кількості випадків не мали можливості реалізувати себе, як фахівці-практики.

Аналіз публікацій. Вперше мету і завдання освіти у сфері навколишнього природного середовища було сформульовано на Міжнародній Тбіліській конференції у 1977 році, де екологічна освіта розглядалася як найважливіший елемент безперервної і загальної освіти, покликаний сприяти збереженню навколишнього природного середовища. У ті часи питання неформальної екологічної освіти як такої, практично не розглядалися.

Недоліки екологічної освіти та виховання дорого коштують людству, адже екологічна несвідомість нерідко стає причиною глобальних, передусім, соціально-економічних проблем. При цьому проведений аналіз ряду публікацій свідчить, що близько 60 % літературних джерел з екологічних питань, які видавалися в європейських країнах за останні 20-25 років, обговорюють проблеми екологічної освіти та виховання.

Однією з найактуальніших проблем сучасності є взаємодія людини з природою. Важливим аспектом у вирішенні проблеми збереження природних ресурсів є освіта людей в області охорони навколишнього середовища, екологічне виховання всього населення, а особливо підростаючого покоління. Освіта при цьому може бути традиційно-свідомою, як то навчання у за-

кладі вищої освіти на певній екологічній спеціальності, а може бути не формальною, як то розширення власного екологічного світогляду за межами певних програм та освітніх компонентів. Екологічна проблема за умов відсутності будь-якого виду екологічної освіти виростає в проблему перетворення стихійного впливу людей на природу. Її можливо уникнути за наявності в кожній людині достатнього рівня екологічної культури, екологічної свідомості, формування яких починається з раннього дитинства і продовжується все життя.

Екологічне виховання – це організований і цілеспрямований процес формування системи наукових знань про природу і суспільство, поглядів і переконань, що забезпечують становлення відповідального ставлення молоді до природи, реальним показником якого є практичні дії здобувачів вищої освіти по відношенню до природного середовища.

Екологічна освіта є сукупністю екологічних знань, екологічного мислення, екологічного світогляду, екологічної етики, екологічної культури. Однією з форм екологічної освіти є створення у закладах вищої освіти наукових товариств (гуртків) екологічної спрямованості, які, як правило, очолюють науково-педагогічні працівники кафедр екологічного спрямування. Це сприяє вивченню здобувачами вищої освіти – майбутніми фахівцями екологічної безпеки об'єктів і явищ у самій природі, отриманню навичок щодо визначення видів рослин і тварин, розумінню на практиці шляхів впливу людини на довкілля, видів природокористування, а головне – розширює кругозір молоді щодо сучасних природоохоронних проблем.

Освіта з питань навколишнього середовища нині у вишах здійснюється в межах формальної і неформальної освіти. Формальна освіта охоплює безпосередньо самих здобувачів вищої освіти в межах вивчення певних освітньо-професійних програм, а неформальна – тих, хто бажає відвідувати всілякі курси підвищення кваліфікації, семінари, вебінари, конференції, тренінги тощо, які по завершенню, як правило, надають відповідний сертифікат проходження. У сучасних умовах роль та зростання фактору впливу неформальної освіти дуже стрімко зростає, що напряму мотивує здобувача вищої освіти відпрацьовувати певний навчальний матеріал у тому числі і за межами існуючих робочих програм навчальних дисциплін та завдань від викладачів.